

Phẩm 6: QUÁN VỀ Ô NHIỄM
NGƯỜI Ô NHIỄM
(Gồm 10 kệ)

Hỏi: Trong kinh nói tham dục, sân giận, ngu si là căn bản của thế gian. Tham dục có các tên: Đầu là ái, tiếp là chấp trước, tiếp nữa là nhiễm, tiếp nữa là dâm dục, tiếp nữa là tham dục. Các danh tự ấy, chúng là kiết sử, nương ở nơi chúng sinh. Chúng sinh gọi là người nhiễm, tham dục gọi là pháp nhiễm. Vì có pháp nhiễm, người nhiễm nên có tham dục. Sân giận và ngu si cũng như vậy. Có pháp sân giận thì có người sân giận, có pháp ngu si thì có người ngu si. Do nhân duyên của ba độc ấy mà khởi lên ba nghiệp, do nhân duyên của ba nghiệp mà khởi thành ba cõi. Thế nên có hết thủy pháp?

Đáp: Kinh tuy nói có danh tự ba độc, song tìm tánh thực của nó thì không thể có. Vì sao?

Kệ 1:

*Nếu xa lìa pháp nhiễm
Trước tự có người nhiễm
Do người nhiễm dục đó
Nên sinh nơi pháp nhiễm.*

Kệ 2:

*Nếu không có người nhiễm
Làm sao có pháp nhiễm
Hoặc có hoặc không nhiễm
Người nhiễm cũng như vậy.*

Nếu trước quyết định đã có người nhiễm, thì không còn phải dính nhiễm, vì người nhiễm trước đã dính nhiễm rồi. Nếu trước quyết định không có người nhiễm, thì lại cũng không thể khởi nhiễm, vì phải trước có người nhiễm, vậy sau mới có khởi nhiễm, chứ nếu trước không có người nhiễm, thì không có người chịu sự nhiễm, pháp nhiễm cũng như vậy. Nếu trước đó tác lìa người nhiễm mà chắc chắn có pháp nhiễm, thì pháp nhiễm ấy không có nhân, (tức là không chỗ tựa) thì làm sao khởi nhiễm, như lửa không có củi. Nếu trước đó chắc chắn không có pháp nhiễm, thì không có người nhiễm. Thế nên trong kệ nói: Hoặc có hoặc không nhiễm, người nhiễm cũng như vậy (hoặc có hoặc không).

Hỏi: Nếu pháp nhiễm và người nhiễm trước sau đối đãi nhau mà phát sinh, việc ấy không thể được, vậy nó cùng sinh ra trong một lúc có lỗi gì?

Đáp:

Kệ 3:

*Người nhiễm và pháp nhiễm
Đều thành thì không đúng
Vì người nhiễm, pháp nhiễm
Không có chờ đợi nhau.*

Nếu pháp nhiễm và người nhiễm cùng thành một lúc, thì không chờ nhau, không nhân người nhiễm mà có pháp nhiễm, không nhân pháp nhiễm mà có người nhiễm, hai thứ như vậy là có thể thường, vì nó không nhân đâu mà thành, nếu thường thì có nhiều lỗi, không có phương pháp gì để giải thoát được.

Lại nữa, nay sẽ dùng pháp một và khác để phá pháp nhiễm và người nhiễm:

Kệ 4:

*Người nhiễm, pháp nhiễm một
Đã một sao hợp nhau
Người nhiễm pháp nhiễm khác
Đã khác sao lại hợp.*

Pháp nhiễm và người nhiễm, là do hoặc cùng một pháp hợp lại hay do hai pháp khác nhau hợp lại. Nếu là một pháp thì không thành hợp. Vì sao? Vì một pháp thì làm sao mình hợp với mình. Như đầu ngón tay không thể chạm đầu ngón tay. Nếu do khác pháp mà hợp là không thể được. Vì sao? Vì hai bên đã thành khác nhau, nếu đã thành khác nhau rồi, thì không cần phải hợp lại, tuy hợp mà vẫn khác.

Lại nữa, một và khác đều không được. Vì sao? Vì:

Kệ 5:

*Nếu một pháp có hợp
Thì lìa bạn có hợp
Nếu khác pháp có hợp
Thì lìa bạn cũng hợp.*

Nếu pháp nhiễm và người nhiễm là một, những gượng gọi là hợp, thì có thể lìa các nhân duyên khác vẫn có pháp nhiễm và người nhiễm.

Lại nữa, nếu là một thể, thì không nên có hai tên gọi là nhiễm và người nhiễm. Nhiễm là pháp, người nhiễm là người. Nếu người và pháp là một, thì là đại loạn. Nếu pháp nhiễm và người nhiễm khác nhau mà nói hợp, thì không cần các nhân duyên khác vẫn có hợp, và nếu khác nhau mà hợp, thì dầu ở xa cũng có thể hợp.

Hỏi: Một không thể hợp, điều đó có thể chấp nhận được, còn như mắt thấy sắc, đó là hai pháp khác nhau mà có hợp?

Đáp:

Kệ 6:

*Nếu khác mà có hợp
Nhiễm, người nhiễm thì sao?
Cả hai trước khác nhau
Sau lại gượng nói hợp.*

Nếu nhiễm và người nhiễm trước đã quyết định có tướng khác nhau, mà sau hợp lại, thì cũng không hợp. Vì sao? Vì hai tướng ấy trước đã khác nhau rồi, sau chỉ gượng nói là hợp chứ thật sự không hợp.

Lại nữa,

Kệ 7:

*Nếu pháp nhiễm, người nhiễm
Trước đã thành tướng khác
Mà đã thành tướng khác
Tại sao nói là hợp.*

Nếu nhiễm và người nhiễm, trước đã thành tướng riêng biệt, cố gì nay ông gượng nói đó là tướng hợp?

Lại nữa,

Kệ 8:

*Tướng khác không có thành
Cho nên ông nói hợp
Tướng hợp không thể thành
Mà lại nói tướng khác.*

Ông nói pháp nhiễm và tướng người nhiễm khác nhau không được, nên ông lại nói tướng hợp, trong tướng hợp có lỗi là pháp nhiễm và người nhiễm không thành. Ông vì muốn thành lập tướng hợp nên lại nói là tướng khác. Ông tự cho là quyết định mà nói ra bất định. Vì sao?

Kệ 9:

*Vì tướng khác chẳng thành
Tướng hợp cũng chẳng thành
Ở trong tướng khác nào
Mà muốn nói tướng hợp.*

Trong đây lại nói tướng nhiễm và người nhiễm khác nhau không thành, nên nói tướng hợp cũng không thành, ông đối với tướng khác nào nữa mà muốn nói đó là tướng hợp.

Lại nữa,

Kệ 10:

*Như pháp nhiễm, người nhiễm
Chẳng phải hợp, chẳng hợp
Các pháp cũng như thế
Chẳng phải hợp, chẳng hợp.*

Giống như tham nhiễm, sân giận và ngu si cũng như vậy. Và như ba độc, thấy phiền não và hết thấy pháp cũng như vậy, chẳng phải trước chẳng phải sau, chẳng phải hợp chẳng phải tán. Tất cả đều do nhân duyên hợp thành.

